

Nr 340.

Av herr **von Seth m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 180, angående organisationen av försvarsväsendets centrala förvaltning.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen nr 180 angående organisation av försvarsväsendets centrala förvaltning den 12 mars 1943 föreslår (sid. 315), att remonteringsväsendets ledning skall överflyttas från arméinspektionen till arméförvaltningens intendenturavdelning.

Enligt 1914 års *härordning* ombesörjdes anskaffningen av de för armén erforderliga remonterna av en under inspektören för kavalleriet stående remonteringsstyrelse, vilken dessutom hade att förvalta statens remontdepåer. Remonteringsstyrelsen bestod av chef och två ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter på förslag av inspektören för kavalleriet förordnades av Kungl. Maj:t.

Enligt 1925 års *härordning* skulle inspektören för kavalleriet tjänstgöra jämväl som chef för remonteringsväsendet, varvid i stället för remonteringsstyrelsen en remonteringsnämnd på två ledamöter tillsattes. Ledamöternas antal ökades senare till tre, av vilka en skulle vara ställföreträdare för chefen. Denna organisation bibehölls i 1936 års förvarsordning.

1941 års *försvarsutredning* föreslog att infanteriet och kavalleriet skulle företrädas av en för båda truppslagen gemensam inspektör, varvid ledningen av remonteringsväsendet skulle handhavas av en självständig remonteringsstyrelse, bestående av chef (pensionerad officer), två ledamöter, fyra suppleanter och en expeditiionsunderofficer.

Remontdepåerna skulle lyda under chefen för remonteringsstyrelsen.

Chefen för remonteringsstyrelsen skulle närmast lyda under inspektören för infanteriet och kavalleriet. Skälet härtill synes hava varit en strävan att samordna remontering och utbildningsverksamhet.

Detta förslag innebar i stort sett en återgång till 1914 års organisation.

De olika myndigheternas *yttranden* över detta försvarsutredningens förslag inneburo i huvudsak följande.

Arméförvaltningen ansåg att remonteringsväsendets ledning borde handhavas av intendenturdepartementet. Som motiv härför anfördes följande:

Arméns remontering vore främst att betrakta som en teknisk-ekonomisk förvaltningsangelägenhet. Det vore därför stridande mot de enhetliga grunder för organisationen av försvarsväsendets ledande organ, som utredningen i övrigt tillämpat, att underställa remonteringsstyrelsen inspektören för in-

fanteriet och kavalleriet. Genom den av arméförvaltningen föreslagna förändringen skulle dessutom större överensstämmelse vinnas mellan freds- och krigsorganisation, enär remonteringsväsendet vid mobilisering avsåges skola underställas intendenturdepartementet, som då hade att ombesörja anskaffning av hästar för försvarsväsendets räkning.

Överfältveterinären framlade i yttrande till chefen för armén samma synpunkter på frågan om remonteringsväsendets ledning som intendenturdepartementet.

Chefen för armén förklarade sig icke kunna ansluta sig till den av överfältveterinären uttalade uppfattningen.

1942 års försvarsberedning förordade i anslutning till sitt förslag om att sekundchefen för Livregementet till häst borde biträda arméinspektionen vid inspektion av rid- och körutbildning ävensom remontutbildning vid armén, att denne jämväl skulle tjänstgöra såsom chef för remonteringsväsendet.

I *proposition nr 210/1942* rörande den fortsatta utbyggnaden av landets försvarskrafter anförde *föredragande departementschefen* följande rörande remonteringsväsendets ledning:

Det existerar ett nära samband mellan remonteringen å ena sidan och hästmaterialets användning samt dressyr och ridutbildning å den andra. Det samarbete, som sålunda måste äga rum mellan remonteringsväsendets ledning och de för utbildning och organisation i övrigt ansvariga militära myndigheterna, synes säkerställas, därest remonteringsväsendet anknytes till någon av de militära inspektionsmyndigheterna, lämpligen inspektören för infanteriet och kavalleriet.

Några väsentliga olägenheter härav i avseende på krigsorganisationen anser jag icke behöva befaras. Vid mobilisering och vid krigstillfälle övergår remonteringsverksamheten till att huvudsakligast omfatta inköp av lämpliga hästar. Genom att remonteringsstyrelsen därvid i huvudsak oförändrad underställes intendenturdepartementet, säkerställs kontinuiteten i ärendenas handläggning på ett fullt betryggande sätt.

I anslutning till utredningens förslag till organisation av remonteringsväsendets ledning förordar jag, att denna handhaves av en remonteringsstyrelse med följande sammansättning:

chef, pensionerad officer,

tre ledamöter,

fyra suppleanter,

en expeditionsunderofficer, pensionerad underofficer i arvodesbefattning.

Remonteringsstyrelsen bör vara underställd inspektören för infanteriet och kavalleriet. Jag föreslår slutligen, att remontdepåerna underställas chefen för remonteringsstyrelsen.

1942 års riksdags 3:dje särskilda utskott gjorde i ärendet följande uttalande:

Utskottet har vid prövningen av frågan om remonteringsväsendets ledning icke kunnat undgå att finna de skäl bärande, som av arméförvaltningen anförts till stöd för ämbetsverkets uppfattning, att remonteringen borde anknytas till arméförvaltningens intendenturdepartement. Utskottet vill härför framhålla såsom önskvärt, att vid den i utsikt ställda omorganisationen av försvarsväsendets centrala förvaltningsorganisation den nuvarande remonteringsnämnden med i huvudsak oförändrad sammansättning på lämpligt sätt inordnas i intendenturdepartementet. I avvaktan härpå synes den nuvarande organisationen böra bibehållas i huvudsak oförändrad med de modifikationer, som bli en följd av den föreslagna omorganisationen av truppslagsinspektionerna.

I enlighet med 1942 års försvarsbeslut har ledningen av remonteringsväsendet tills vidare bibehållits oförändrad. På grund av att inspektören för kavalleriet t.o.m. utgången av nästkommande september månad kvarstår i sin befattning, har någon sammanslagning av infanteri- och kavalleriavdelningarna i arméinspektionen ännu icke ägt rum, varför kavalleriinspektören fortfarande innehar chefskapet över remonteringsväsendet.

Förslaget att till arméförvaltningen överflytta remonteringsväsendets ledning synes i huvudsak grunda sig på de motiv härför, som anförts av intendenturdepartementet. Dessa motiv kunna emellertid varken ur militär synpunkt eller ur uppfödarsynpunkt anses vara bärande. Remonteringen kan sålunda icke betraktas enbart såsom en teknisk-ekonomisk förvaltningsangelägenhet. Såsom av statsrådet och chefen för försvarsdepartementet framhållits i proposition nr 210/1942 sammanhänger remonteringen intimt med hästmaterialets användning samt med dressyr och ridutbildning, vilka äro rent militära frågor. Målet för remonteringsväsendets arbete är att anskaffa hästar som uppfylla de krav, som av den militära myndigheten ställas på trupphästen. I vad mån de genom remonteringsväsendet anskaffade hästarna kunna uppfylla dessa krav, visar sig ofta först under den grundläggande utbildningen och tillämpningsövningarna vid armén. Härav framgår önskvärdheten av att den myndighet, som uppställer kraven på trupphästen och leder dess utbildning, även ombesörjer och ansvarar för remonteringen: i annat fall skapas icke någon garanti för att de remonter, som anskaffas, kunna utvecklas till krigsdugliga arméhästar. Jämlikt 1942 års försvarsbeslut skall arméinspektionen handhava ledningen av arméns rid-, kör- och remontutbildning. Härmed har sålunda redan skapats ett för armén centralt organ för handläggning av hästfrågor, till vilket naturligen remonteringsväsendet bör anslutas.

I propositionen anföres, att därest chefen för armén, såsom föreslås, erhåller chefskapet för arméförvaltningen, de militära synpunkterna på re-

monteringen på denna väg skola kunna göra sig gällande. Ett dylikt sammanförande av militära- och förvaltningssynpunkter först i högsta instans är emellertid ingalunda tillfyllest, särskilt som enligt propositionen (sid. 299) chefen för armén skall förbehålla sig endast de mest betydelsefulla ärendena och icke taga befattning med löpande ärenden i allmänhet.

Även ur uppfödarsynpunkt kunna lika vägande skäl anföras mot den föreslagna överflyttningen av remonteringsväsendets ledning. Uppköp av remonter kan nämligen icke jämföras med vanlig upphandling av varor i öppna marknaden. Den varmblodiga hästaveln är för närvarande av så ringa omfattning, att tillgången endast hjälpligt täcker behovet.

Därest remonterna i vissa avseenden skulle visa sig icke fylla kraven på en trupphäst, kan saken sålunda i allmänhet tillrättas endast genom åtgärder från uppfödarnas sida, syftande till att få fram lämpligare typer. Remonteringsväsendets ledning har på grund härav i praktiken till uppgift även att söka leda uppfödningen i sådana banor, att lämpliga remonttyper framkomma. Detta kräver ett arbete på lång sikt, som måste grundas på mångårigt förtroendefullt samarbete och personlig kontakt mellan uppfödarna och remonteringsmyndigheten. Förslaget att överföra monteringen till arméförvaltningen under motivering att verksamheten endast är en hästanskaffning av »teknisk-ekonomisk natur» har väckt en stark och berättigad oro bland remontuppfödarna. Remontuppfödningen är vanskelig och ur ekonomisk synpunkt föga lönande. Det för närvarande goda uppfödningresultatet måste till stor del tillskrivas ett långvarigt och fruktbarande samarbete mellan den nuvarande remonteringsmyndigheten och uppfödarna. Härigenom ha dessa bibringats den känsla av säkerhet och kontinuitet i sitt arbete, som är ett villkor för att aveln följdriktigt skall kunna drivas fram efter bestämda riktlinjer. Det kan befaras, att en överflyttning av remonteringsväsendet till en myndighet, som själv anser monteringen vara en ekonomisk-teknisk fråga, kommer att rubba remontuppfödarnas förtroende, så att de nedlägga remontuppfödningen och i stället ägna sig åt den ekonomiskt tryggare kallblodiga aveln. Då landets varmblodsuppfödning redan nu är så begränsad, att den nätt och jämt täcker arméns behov, skulle detta medföra de mest allvarliga konsekvenser för förvaret.

Av arméförvaltningens intendenturdepartement har såsom ytterligare skäl för överflyttningen anförts, att då remonteringsväsendet i krigstid skall lyda under departementet en önskvärd likhet mellan krigs- och fredsorganisationen härigenom skulle ernås. Häremot må anföras, att remonteringsväsendets uppgift i krig endast är att utvälja befintliga, för krigsbruk lämpliga hästar och sålunda är väsentligen enklare än i fredstid. Då verksamheten i krig och fred alltså icke äro jämförbara är det av intendenturdepartementet anförda motivet icke bärande. Statsrådet och chefen för

försvarsdepartementet framhåller även i proposition nr 210/1942, att några olägenheter i avseende på krigsorganisationen icke behöva befaras, därest remonteringsväsendets ledning förbliver underställd arméinspektionen, då erforderlig kontinuitet i ärendenas handläggning på ett fullt betryggande sätt kan säkerställas genom att remonteringsstyrelsen oförändrad underställes arméförvaltningen vid krig.

Sammanfattningsvis må anföras, att en överflyttning av remonteringsväsendets ledning till arméförvaltningen, såsom i proposition nr 180/1943 föreslagits, dels skulle äventyra möjligheten av den enhetliga och konsekventa militära ledning av remontanskaffning, dressyr samt rid- och körutbildning, som synes nödvändig för att tillföra armén krigsdugliga hästar, dels för uppfödarnas del skulle kunna medföra allvarliga rubbningar i ett mångårigt framgångsrikt men föga lönande uppfödningsarbete, som ofta av mindre bemedlade jordbrukare oegennyttigt, av intresse för saken, bedrivits med risk för ekonomiska förluster. Härigenom skulle landets varmblodiga hästavel och därmed möjligheten till inhemsk remontering för armén äventyras.

Förslaget att remontanskaffningen skall omhänderhavas av en förvaltningsmyndighet skulle medföra ej endast betydande militära olägenheter utan även sannolikt så försämrade villkor för landets remontuppfödare, att remontuppfödningen och därmed hela den varmblodiga hästaveln skulle äventyras.

Med anledning av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 180 måtte, med ändring av förslaget att remonteringsväsendets ledning skall inordnas i intendenturdepartementets häst- och veterinärmaterialbyrå, besluta, att remonteringsväsendets ledning som hittills skall vara underställt militär myndighet och ingå i arméinspektionen.

Stockholm den 7 april 1943.

T. G. von Seth.

Gösta Liedberg.

Arvid Jonsson.

Sam. B. Norup.

Gust. Nilsson
i Göingegården.

Per A. Johnsson
i Kastanjegården.

Alfr. Nilsson
i Steneberg.

Anders Paulsen.